

Список використаних джерел

1. Блакита Г. В., Бровко О. Т. Актуальні питання управління дебіторською заборгованістю. *Збірник наукових праць ВНАУ Серія: Економічні науки*. 2012. №3 (69). С. 23–29.
2. Добрунік Т. П. Обліково-інформаційне забезпечення управління дебіторською заборгованістю. *Підвищення науково-технічного рівня економіки та її ефективності*: матер. Міжн. наук.-практ. конф. Львів: ЛЕФ, 2017. С. 116–119.
3. Мулик Т. О. Аналітичне забезпечення дебіторської заборгованості в системі управління підприємства. *Агросвіт*. 2022. № 9–10. С. 69–78. URL: [http:// DOI:10.32702/2306-6792.2022.9-10.69](http://DOI:10.32702/2306-6792.2022.9-10.69).
4. Мулик Т. О., Томчук О. Ф., Федоришина Л. І. Аналітичне забезпечення заборгованості підприємства в умовах антикризового управління. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 1. С. 146–160. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp_2019_1_14.

Чебанкова К.С.

*здобувач вищої освіти ступеня
бакалавр*

*ОПП “Міжнародні економічні
відносини»*

*спеціальності “ Міжнародні
економічні відносини*

Крамської Д.Ю., к.е.н., доц.

Перерва П.Г., д.е.н., проф.

*Національний технічний
університет «ХПІ»*

УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ: ДОСЛІДЖЕННЯ КОМЕРЦІЙНИХ РИЗИКІВ

Як би не був організований і правильно розроблений проект, рано чи пізно виникнуть проблеми, які можуть повести проект не в тому напрямку. Виходячи з цього, керівник повинен заздалегідь передбачити ці проблеми, які, власне, і є ризиками.

Ризик проекту - це невизначена подія, яка певним чином впливає на цілі проекту. Наприклад, мета - закрити проект без перевищення бюджету, який був закладений в бюджет спочатку. Тоді будь-які події з непередбаченими витратами будуть вважатися ризиком. Або мета – створити якісний продукт швидше, ніж у конкурента. Тоді є ризик запізнитися із запуском проекту або втратити кращого постачальника і втратити в якості. Як тільки у проекту з'явилася мета, варто подумати про фактори, які можуть їй завадити. Ризик – це проблема, якої ще не існує, а проблема – це ризик, який матеріалізувався. Ризик можна описати наступними властивостями:

1. Причина або джерело ризику. Явище, що викликає настання ризику.
2. Ознаки ризику, вказівка на те, що подія ризику відбулася або відбудеться найближчим часом. Причина ризику може бути не помітною, наприклад, ви

заразилися вірусом. Але можна спостерігати деякі симптоми – зміна температури тіла.

3. Наслідки ризику. Проблема, яка може бути реалізована в проекті в результаті ризику, що виник.

4. Вплив ризику. Вплив реалізованого ризику на цілі проекту. Вплив зазвичай пов'язаний з такими ключовими показниками, як вартість, графік і технічні характеристики продукту, що розробляється.

Багато ризиків виникають частково і мають відповідний негативний або позитивний вплив на проект. Ризики можна розділити на два типи: передбачувані і непередбачувані. Передбачувані ризики - це ризики, які можуть бути виявлені та проаналізовані. По відношенню до таких ризиків можна планувати дії, спрямовані на їх запобігання і зниження впливу на проект. Непередбачувані ризики – це ризики, які неможливо ідентифікувати, а отже, не можна спланувати реагування. Непередбачувані ризики – це непередбачені події. Єдине, що можна зробити в цьому випадку - створити якийсь резерв бюджету проекту на випадок невідомих, але потенційно можливих змін. Як правило, керівник проекту зобов'язаний отримати схвалення свого керівництва на витрачання цього резерву. Резерви управління на випадок непередбачених обставин не включаються до основного бюджетного плану проекту, але включаються до бюджету проекту. Вони не виділяються на проект в якості бюджету, а тому не враховуються при розрахунку заробленої вартості.

Управління ризиками проходить в 4 етапи:

1. Ідентифікація. Визначте ризики, які можуть перешкодити досягненню цілей проекту.

2. Аналіз. Визначте, які з виявлених ризиків є найбільш небезпечними.

3. Планування: Плануйте найнебезпечніші ризики.

4. Моніторинг і контроль. Підтримуйте план проекту та список ризиків в актуальному стані.

Очевидно, що робота з усіма ризиками є дорогою та неефективною, тому метою аналізу ризиків є виявлення найважливіших з них. Аналіз ризиків можна розділити на дві фази: якісний аналіз і кількісний аналіз. Якісний аналіз включає: визначення ймовірності реалізації ризиків; визначення ступеня тяжкості наслідків ризиків, що матеріалізуються; визначення рангу ризику за матрицею «ймовірність – наслідки»; Визначення близькості виникнення ризику.

Для оцінки ризиків необхідна точна та адекватна інформація. Використання недостовірної інформації призводить до помилок в оцінці. Неправильна оцінка ризику – це теж ризик. Критеріями оцінки якості інформації, що використовується в аналізі, є: ступінь розуміння ризику; доступність і повнота інформації про ризики; надійність, цілісність та валідність джерел даних. Результати якісного аналізу використовуються в подальшому кількісному аналізі ризиків і плануванні реагування на ризики. Для кількісного аналізу ризику можуть бути використані такі методи: аналіз чутливості; аналіз дерева рішень; Моделювання та симуляція.

Аналіз чутливості допомагає визначити, які ризики мають найбільший потенційний вплив на проект. Аналіз з'ясовує, якою мірою невизначеність

кожного елемента проекту відображається в досліджуваній меті проекту, якщо інші невизначені елементи приймають базові значення.

Моніторинг та контроль ризиків – це процес виявлення, аналізу та планування реагування на нові ризики, відстеження раніше виявлених ризиків, а також перегляду та виконання операцій з реагування на ризики та оцінки ефективності цих операцій. У процесі моніторингу та контролю ризиків використовуються різні методології, такі як аналіз тенденцій та відхилень, які вимагають кількісних даних про ефективність, зібраних у ході проекту.

Моніторинг та контроль ризиків включає в себе наступні завдання: аналіз ризиків; аудит ризиків; Аналіз відхилень і тенденцій.

Огляди ризиків повинні проводитися регулярно, згідно з графіком. Управління ризиками проекту має бути на порядку денному всіх засідань проектної команди. Виявлення нових ризиків і перегляд відомих ризиків здійснюється за допомогою процесів, описаних раніше. Аудит ризиків передбачає вивчення та документування результатів оцінки ефективності заходів щодо реагування на ризики, пов'язані з виявленими ризиками, вивчення основних причин їх виникнення, а також оцінку ефективності процесу управління ризиками. Тенденції в ході виконання проекту перевіряються за допомогою даних про виконання. Аналіз отриманої вартості та інші методи аналізу відхилень і тенденцій проекту можуть бути використані для моніторингу прогресу всього проекту. На основі результатів цих аналізів можна спрогнозувати потенційні відхилення проекту на момент його завершення з точки зору вартості та графіка. Відхилення від базового рівня можуть вказувати на наслідки, викликані як загрозами, так і можливостями.

Список використаних джерел

15. Панченко Є.Г. Міжнародний менеджмент. К. : КНЕУ, 2004. 541 с.
16. Макачук, К. (1). Міжнародний бізнес в умовах глобалізації: теоретичний аспект. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series: International Relations. Economics. Country Studies. Tourism*, (1086), 28-31.
17. Маркетингова діяльність підприємств : підручник / О.П.Косенко [та ін.] ; ред. О.П.Косенко; Нац. техн. ун-т "ХПІ". Харків : ТОВ "Оберіг", 2023. 1155 с.
18. Compliance program of an industrial enterprise. Tutorial. (2019) / [P.G Pererva et al.] // Edited by prof. P.G.Pererva, prof. Gy.Kocziszky, prof. M.Somosi Veres. Kharkov-Miskolc: NTU "KhPI". 689 p.
19. Kosenko A.P., Kobieliava T.O., Tkachova N.P. The definition of industry park electrical products // *Scientific bulletin of Polissia. Part 2. № 3 (11)*. 2017. P. 43-50.
20. Kosenko A.P., Kobieliava T.O., Tkachova N.P. Forecasting industry park electrical products // *Scientific bulletin of Polissia*. 2017. Part 2. № 4 (12). P. 106-111.
21. Кобелева Т.О. Комплаєнс-безпека промислового підприємства: теорія та методи: монографія. Харків: Планета-Принт, 2020. 354 с.
22. Pererva P.G., Kocziszky G., Somosi Veres M., Kobieliava T.A. Compliance program: tutorial. Kharkov-Miskolc : LTD «Planeta-prynt», 2019. 689 p.
23. Перерва П.Г., Борзенко В.І., Кобелева Т.О. Інтелектуальна власність: магістерський курс: підручник. Харків: НТУ «ХПІ», 2019. 1002 с.
24. Pererva P.G., Kocziszky G., Szakaly D., Veres Somosi M. (2012) Technology transfer / P.G.Pererva,. Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI». 668 p.